

УДК: 378.8

DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2018-2-22>**Тетяна Зорочкіна,***кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової освіти
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького,***Людмила Вовкочин,***кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогіки і психології
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького,**бульвар Шевченка, 81, м. Черкаси, Україна,***Людмила Баліка,***кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії і методики виховання,
Рівненський державний гуманітарний університет,**вул. Пластова, 31, м. Рівне, Україна*

ЗМІСТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Розглянуто зміст професійної підготовки вчителів початкової школи в умовах сучасної освіти. Проаналізовано навчальні плани різних закладів вищої освіти України, які здійснюють підготовку вчителя початкової школи, який показав, що навчальний процес стосовно обов'язкових дисциплін представлений циклами: загальної підготовки, професійної підготовки, практичної підготовки та циклом додаткової спеціалізації. Схарактеризовано особливості підготовки вчителя початкової школи. Висвітлено кількість годин, передбачених навчальними планами університетів України на самостійну роботу для циклів підготовки вчителя початкової школи.

Ключові слова: професійної підготовки вчителів, початкова школа, освіта, заклади вищої освіти.

Вступ

На сучасному етапі розвитку освіти підготовці вчителів початкової школи надається пріоритетне значення, оскільки у молодшому шкільному віці закладаються основи формування особистості (Хома, 2011).

Учитель початкової школи є ключовою фігурою освіти, а рівень його професійної підготовки є пріоритетною складовою успішності школи, результативності застосування нових інформаційних технологій і засобів навчання.

Потреби в удосконаленні змісту підготовки майбутнього вчителя початкової школи пов'язані також з різними аспектами її модернізації: переходом до реалізації нового Державного стандарту початкової освіти, підтримкою гуманізації освіти, ідей дитиноцентризму у навчанні, запровадження принципів компетентнісного та особистісно зорієнтованого підходів у навчанні молодших школярів, впровадження інформаційних технологій у навчальний процес початкової школи (Олефіренко, 2013).

Значну роль у підготовці вчителів початкових класів відіграє змістовий компонент. В Україні зміст навчання, який формується на підставі кредитного підходу, включено в навчальні плани, програми, підручники, посібники. Проблема змісту підготовки вчителів займалися різні вчені України.

Зокрема, А. Кузьмінський зазначає, що навчальний план – основний нормативний документ (стандарт) закладу вищої освіти, на підставі освітньо-професійної програми визначає організацію її навчальної діяльності. Навчальна програма – державний доку-

мент, в якому визначено зміст освіти з окремої навчальної дисципліни з виділенням розділів, тем і питань до них. Підручник – навчальна книга, в якій розкривається зміст навчального матеріалу з конкретної дисципліни відповідно до вимог програми. В Україні розробляється модульно-розвивальне навчання, спрямоване на підготовку вчителя з метою організації учнів для самостійної пізнавальної діяльності, в результаті чого має відбутися суб'єктивне відкриття, адже навчальний (змістовий) модуль – це психо-дидактично адаптована система понять (навчальної теми, розділу), яка створює оптимальні умови для психічного і соціального розвитку особистості (Кузьмінський, Омеляненко, 2008).

Мета статті – розкрити зміст професійної підготовки вчителів початкової школи у закладах вищої освіти України.

Завдання:

- проаналізувати навчальні плани університетів України, які здійснюють підготовку вчителя початкової школи,

- порівняти кількість годин, відведених на кожний цикл підготовки,

- схарактеризувати кількість годин, виділених на самостійну роботу студентів у різних закладах вищої освіти України,

- порівняти кількість годин, відведених на кожний цикл підготовки.

Методи дослідження

Під час дослідження було проаналізовано навчальні плани різних закладів вищої освіти України, які

здійснюють підготовку вчителя початкової школи (Галузі знань – 01 Освіта / Педагогіка, спеціальність – 013 Початкова освіта, Форма навчання – денна, освітній ступінь – бакалавр, термін навчання – 4 роки, академічна кваліфікація – бакалавр освіти, професійна кваліфікація – вчитель початкової школи. Спеціалізації – психолог у закладах освіти, хореограф, учитель іноземної мови в початковій школі, логопед) у Черкаському національному університеті імені Богдана Хмельницького; Бердянському державному педагогічному університеті (спеціалізації – вчитель англійської мови, вчитель інформатики, вчитель образотворчого мистецтва, практичний психолог, Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини (спеціалізації – психолог, вчитель інформатики, вихователь дітей дошкільного віку, вчитель англійської мови і літератури, Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (додаткова спеціальність – дошкільна освіта), Східноєвропейського національного університету імені Лесі українки (спеціалізація – початкова освіта).

Зазначаємо, що навчальні плани, що аналізуються – четвертого рівня акредитації, складені за рівнем підготовки вчителя початкової школи ОС «Бакалавр» і до їх складових належать: реквізити, графік навчального процесу, план навчального процесу і цикли дисциплін підготовки вчителя.

Результати дослідження

Аналіз навчальних планів названих закладів вищої освіти України свідчить, що навчальний процес стосовно обов'язкових дисциплін представлений циклами: загальної підготовки, професійної підготовки, практичної підготовки, а також з циклом додаткової спеціалізації.

До циклу дисциплін загальної підготовки навчальними планами передбачені дисципліни: українська мова за професійним спрямуванням, історія та культура України, філософія, іноземна мова за професійним спрямуванням – в групі дисциплін гуманітарної підготовки та дисципліни: охорона праці та безпека життєдіяльності, інформаційно-комунікативні технології в галузі початкової освіти, фізичне виховання; вікова фізіологія, шкільна гігієна і основи медичних знань, (в Бердянському університеті – в 2 циклі), основи природознавства та суспільнознавства, дитяча література, сучасна українська мова з практикумом, математика, сучасна російська мова з практикумом (в деяких закладах вищої освіти цей предмет зараз не вивчається) – в групі фундаментальної підготовки.

Слід зазначити, що на сучасному етапі підготовки вчителя початкової школи в навчальних планах спостерігається диференціація навчальних предметів. Зокрема, до групи навчальних фундаментальних дисциплін Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки і Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького введено предмет «Основи науково-педагогічних досліджень»; навчальним планом Східноєвропейського університету

передбачено дисципліни: корекційна педагогіка, основи інклюзивної і освіти, основи дефектології та логопедії; до групи фундаментальних дисциплін навчального плану Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини введено різні методики (методика навчання російської мови, методика навчання освітніх галузей «Природознавство» і «Мистецтво»), методика навчання інформатики в початковій школі); навчальним планом Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького в циклі дисциплін загальної підготовки передбачено предмети за вибором студента: проектування індивідуальних програм навчання, основи становлення і розвитку освіти дорослих у країнах ЄС, педагогічна корекція девіантної поведінки, гендерна педагогіка тощо.

До циклу дисциплін професійної підготовки навчальними планами передбачено дисципліни: вступ до спеціальності, історія педагогіки початкової школи, педагогіка, загальна психологія, педмайстерність, дидактика, педагогічні технології в початковій школі – в групі психолого-педагогічних дисциплін; у групі професійно-практичної підготовки такі дисципліни: дитяча література, основи культури і техніки мови; фахові методики (читання, письма, української мови, іноземної мови, інформатики, основ здоров'я, російської мови; методики навчання освітніх галузей: «Математика», «Природознавство», «Суспільствознавство», «Здоров'я і фізична культура», «Технології», «Мистецтво»; робота в позашкільних навчальних закладах, методика виховної роботи, трудове навчання з практикумом, фізична культура з методикою навчання, педагогічні технології в початковій школі; практика усного і писемного мовлення (іноземна мова).

Зважаючи на певну диференціацію навчальних планів у межах університетів, зазначимо, що в Бердянському і Центральноукраїнському педагогічних університетах передбачена дисципліна «Інклюзивна освіта», до того ж, у Бердянському – ще й такі дисципліни: мови національних меншин та методика їх викладання, основи компетентісно-орієнтованого навчання, а також – чинники успішного працевлаштування за фахом; у Черкаському національному і Центральноукраїнському державному університетах у процесі підготовки вчителя початкових класів студентам пропонується курс «Організація і управління в початковій освіті».

Порівнюючи навчальні плани підготовки бакалаврів з галузі знань «Педагогіка» за спеціальністю «Початкова освіта» (термін навчання складає 4 роки), відмічаємо, що в університетах викладається предмет «Основи наукових педагогічних досліджень»: в Черкаському національному (300 год), та Бердянському державному (150 год) у групі «Дисципліни за вибором закладу освіти», в Центральноукраїнському державному – в групі «Нормативні дисципліни» циклу дисциплін професійної підготовки (90 год), в Східноєвропейському національному університеті студенти вивчають предмет «Дослідницька робота з природознавства у

початковій школі» (120 год) у групі нормативних навчальних дисциплін циклу загальної підготовки. В Уманському державному університеті такий предмет під час підготовки вчителя початкової школи не викладається.

Що стосується практичної підготовки вчителів початкової школи, то слід зазначити, що вона представлена у Бердянському державному університеті – навчальною практикою (180 год.), виробничою (зі спеціальності – 540 год) і виробничою (зі спеціалізації – 270 год) – всього 990 год; в Центральноукраїнському – навчальною практикою (польовою) – 60 год, навчальною практикою «Перші дні дитини в школі» – 45 год, виробничою практикою в школі – 270 год. – всього – 375 год.; в Східноєвропейському національному університеті: навчально-виховною практикою (90 год), педагогічною практикою в дитячих оздоровчих таборах (90 год), педагогічною практикою (240 год) – всього 520 год; в Уманському державному університеті практична підготовка здійснюється за рахунок таких видів

практик: навчальної (психолого-педагогічної) практики (150 год), практики в літніх оздоровчих таборах (150 год), педагогічної практики (330 год) і практики зі спеціалізації (150 год) – всього 720 год. Отже, практична підготовка здійснюється шляхом організації і проведення різних видів практик, на які навчальними планами передбачено в різних закладах вищої освіти від 375 до 999 навчальних годин.

Згідно з результатами аналізу навчальних планів університетів майбутні вчителі початкової школи упорядковані готують курсові роботи з педагогіки, психології, методики (за вибором) і зі спеціалізації, а також випускні кваліфікаційну роботу.

Схарактеризуємо особливості підготовки вчителя початкової школи (академічна кваліфікація: «Бакалавр освіти» та професійна кваліфікація: «Вчитель початкової школи та вчитель певної спеціалізації») за циклами підготовки. В таблиці 1 представлена підготовка вчителя початкової школи за циклами підготовки в університетах України.

Таблиця 1.

Структура підготовки вчителя початкової школи за циклами

Назва ЗВО	Цикл загальної підготовки		Цикл професійної підготовки		Цикл практичної підготовки		Цикл додаткової спеціалізації		Всього	
	Загальна кількість годин	Самостійна робота	Загальна кількість годин	Самостійна робота	Загальна кількість годин	Самостійна робота	Загальна кількість годин	Самостійна робота	Загальна кількість годин	Самостійна робота
Центральноєвропейський університет	1770	845	3225	1581	495	495	710	888	7200	3809
Бердянський університет	840	392	4650	2554	720	720	1350	774	7200	4032
Уманський університет	2340	1272	2130	1264	780	780	1350	738	7200	3394
Східноєвропейський університет	2700	1120	2700	1516	420	420	900	438/630	7200	3704
Черкаський університет	2130	1240	3180	1140	720	720	1170	780	7200	4940

У таблиці 1 за циклами підготовки вчителя початкової школи зазначено, що загальна кількість годин, передбачених навчальними планами університетів, що аналізуються, становить по 7200 год. – 240 кредитів, кількість годин, відведених на самостійну роботу, коливається від 3394 (Уманський державний університет) до – 4940 годин (Черкаський національний університет).

Що стосується підготовки вчителя початкової школи за циклами підготовки, зазначимо:

- для загальної підготовки вчителя найбільшу кількість годин навчальним планом передбачено в Східноєвропейському університеті (2700 год. – 90 кредитів), найменшу – в Бердянському університеті (840 год. – 28 кредитів), на виконання самостійної роботи в процесі загальної підготовки вчителя початкової школи найбільше годин передбачено в Уманському університеті (1272 год.), найменше – в Бердянському університеті (392 год.) (рис. 1);

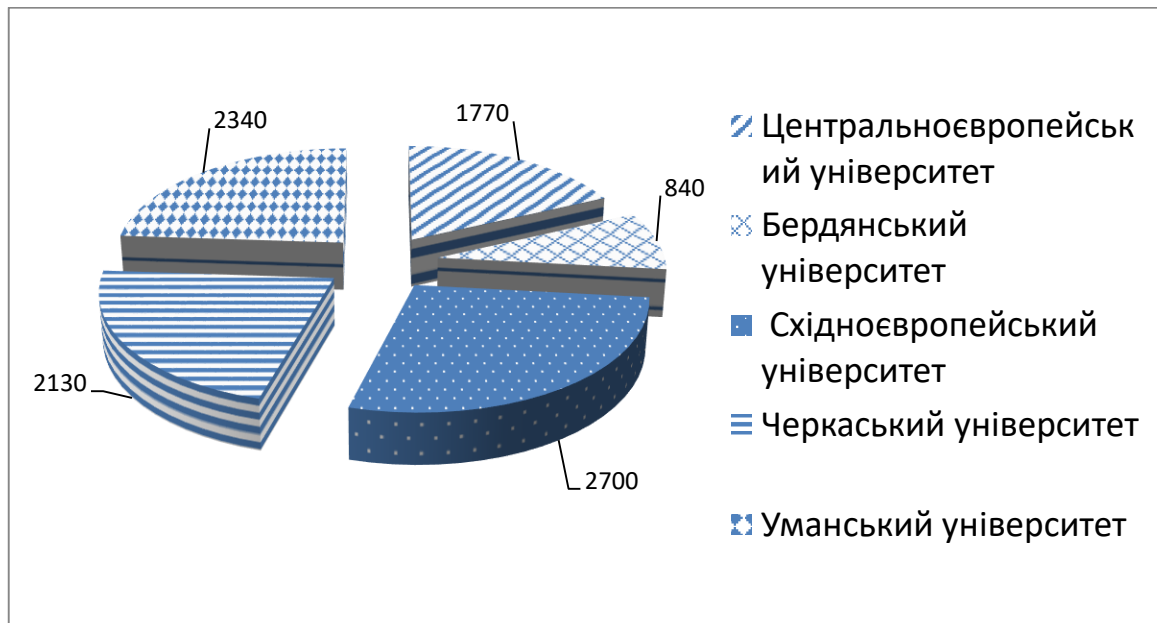

Рис. 1. Цикл загальної підготовки

- характерною для циклу професійної підготовки є значно більша загальна кількість годин порівняно з циклом загальної підготовки: в Кіровоградському – 3225 год. (107,5 кр.) проти 1770 год. (59 кр.), в Бердянському – 4650 год. (155 кр.) проти 840 (28 кр.), в Черкаському – 3180 (106 кр.) проти 2130 год (71 кр.). У Східноєвропейському університеті загальна кількість годин циклу їх загальної і професійної підготовки дорівнює по 2700 год. (90 кр.), а в Уманському кількість годин, передбачених для загальної підготовки, навіть дещо перевищує загальну кількість годин (2340 год (78 кр.) проти 2130 год (71 кр.) циклу професійної підготовки. На нашу думку, це відбувається за рахунок того,

що до групи фундаментальних дисциплін циклу загальної підготовки названого університету введено різні предмети з методикою викладання, які в навчальних планах інших університетів передбачені в циклі дисциплін професійної підготовки. Слід також зазначити, що навчальними планами переважної більшості ЗВО, що аналізується, визначено самостійну роботу, яка в кількісному відношенні вище в циклі професійної підготовки, ніж у циклі загальної підготовки (в Центральноукраїнському – 1581 год. проти 845 год., в Бердянському – 2554 год. проти 392 год., в Східноєвропейському – 1516 год. в циклі професійної підготовки проти 1120 год. в циклі загальної підготовки) крім Уманського та Черкаського університетів (Рис. 2.);

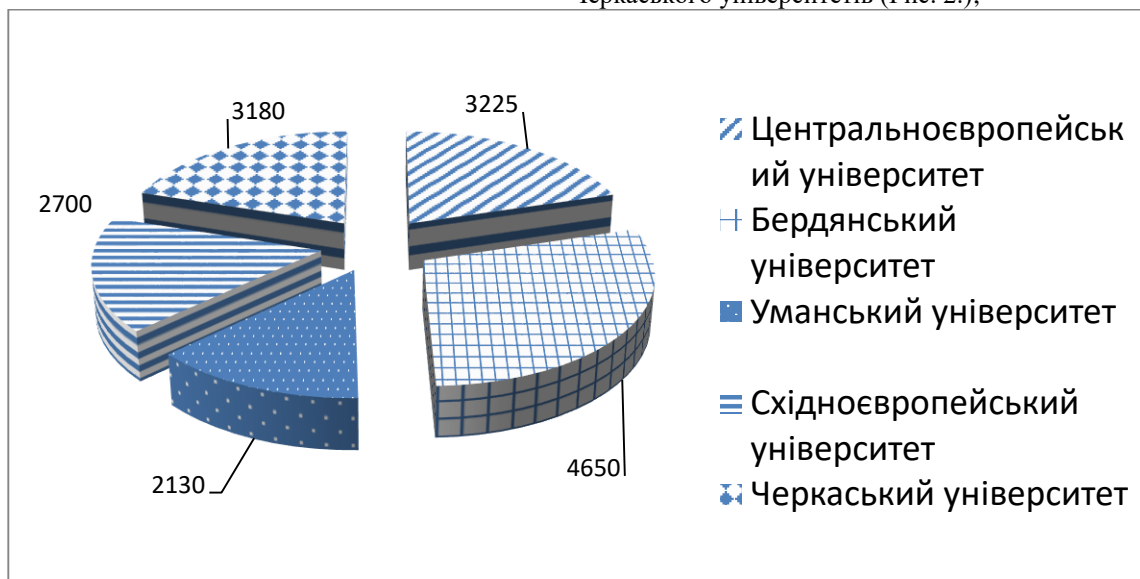

Рис. 2. Цикл професійної підготовки

- цикл практичної підготовки найкраще представлений в Уманському державному університеті (780 год.), найменше годин на різні види педпрактик

навчальним планом виділено в Східноєвропейському університеті (лише 420 год.) (рис. 3);

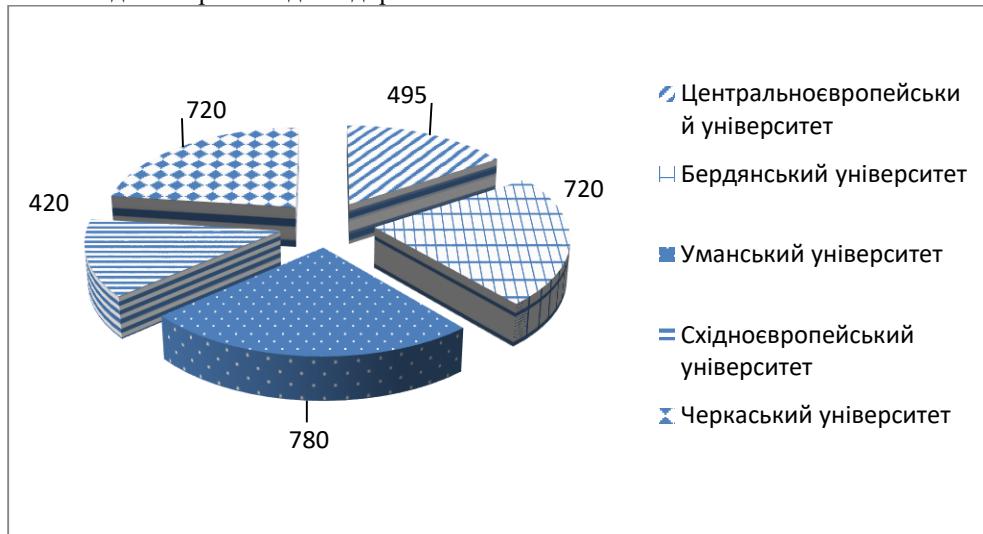

Рис. 3. Цикл практичної підготовки

- цикл додаткової спеціалізації у різних ЗВО представлений таким чином: найбільшу кількість годин для підготовки вчителя до викладання предметів спеціалізації виділено навчальним планом Центральноукраїнського університету (1710 год – 58 кр.) за найбільшої кількості годин серед інших закладів вищої освіти, передбаченій на самостійну роботу (888 год.),

найменша кількість – у Східноєвропейському університеті – 900 навчальних год. (30 кр.) і від 438 год. – до 630 год. самостійної роботи на різних спеціалізаціях, в інших закладах вищої освіти на цикл додаткової спеціалізації навчальними планами передбачено від 1170 год. (39 кр.) до 1350 год. (45 кр.) на дисципліни спеціалізації і на самостійну роботу – від 738 год. до 780 год. (Рис. 4).

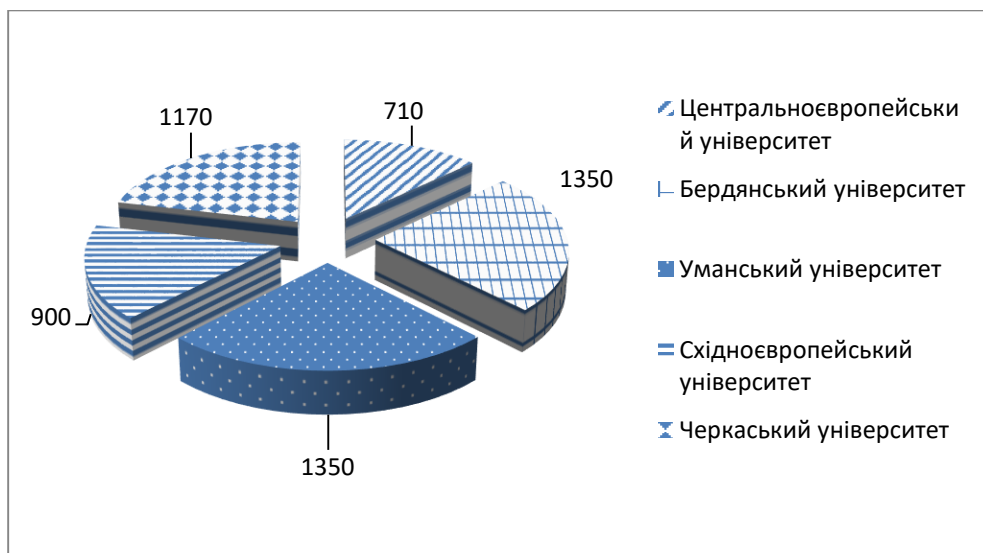

Рис. Цикл додаткової спеціалізації

Отже, можна зазначити, що при опануванні студентами освітньо-професійною програмою «Початкова освіта» і наданні їм академічної кваліфікації «Бакалавр освіти» та професійної кваліфікації «Вчитель початкової школи» та вчителя певної спеціалізації підготовка відбувається згідно з навчальними планами підготовки

бакалавра за циклами: загальної підготовки, професійної підготовки, практичної підготовки, циклу додаткової спеціалізації, однак спостерігається різноманітний підхід до визначення навчальними планами закладів вищої освіти України загальної кількості годин навчальних дисциплін за циклами підготовки.

Схарактеризуємо кількість годин, передбачених навчальними планами університетів України на самостійну роботу для циклів підготовки вчителя початкової школи. Аналіз свідчить, що для циклу загальної підготовки Центральноукраїнського університету виділено 47,7% на самостійну роботу, для циклу професійної підготовки – 49,0%, для циклу додаткової спеціалізації – 50,2%, для загальної кількості підготовки – 52,9%. Кількість самостійної роботи Бердянського університету розподіляється згідно з навчальним планом таким чином: для циклу загальної підготовки – 46,6%, для циклу професійної підготовки – 54,9%, для циклу додаткової спеціалізації – 57,6%, для загальної кількості підготовки – 56,0%. Для Уманського університету розподіл самостійної роботи за циклами підготовки здійснюється таким чином: для циклу загальної підготовки – 54,3%, для циклу професійної підготовки – 59,3%, для циклу додаткової спеціалізації – 54,8%, для загальної кількості підготовки – 47,1%; для Східноєвропейського – відповідно: 41,5%, 56,0%, 47,4%, 51,4%; для Черкаського – 60,7%, 35,9%, 66,6%, 68,6%.

Отже, характеризуючи кількість годин, відведених на самостійну роботу студентів при загальному обсязі годин в усіх закладах вищої освіти, що дорівнює 7200 годин – 240 кредитів (1 кредит дорівнює 30 годин), зазначаємо, що в різних закладах вищої освіти України загальний обсяг годин, що передбачається навчальними планами на самостійну роботу, коливається в межах від 47,5% (Уманський університет) до 68,6% (Черкаський університет). Але якщо загальна кількість, виділена навчальним планом на самостійну роботу в Бердянському і Центральноукраїнському університетах, обумовлена переважно кількістю самостійної роботи, передбаченою на цикли дисциплін професійної підготовки і додаткової спеціалізації відповідно: у Бердянському – 54,9%, 57,6% та в Кіровоградському – 49,0% і 50,2%, а в Східноєвропейському – кількістю самостійної роботи, відведеної на цикл професійної підготовки (56,0%), то в Черкаському – кількістю самостійної роботи, відведеної на цикли загальної підготовки (60,7%) і додаткової спеціалізації 66,6%, у цьому закладі вищої освіти найменше годин на самостійну роботу передбачено навчальним планом для циклу дисциплін професійної підготовки (35,9%).

ЛІТЕРАТУРА

1. Хома О. Практично-професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів в умовах університету / Ольга Хома // Початкова школа. – 2011. – № 8. – С. 37-39.
2. Олефіренко Н. В. Модернізація підготовки сучасного вчителя початкової школи в умовах інформатизації освіти / Н. В. Олефіренко // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Сер. : Психолого-педагогічні науки. – 2013. – № 3. – С. 144-148.
3. Алексюк А. М. Педагогіка вищої школи України: Історія. Теорія. – К.: Либідь, 1998. – 560 с.

За результатами проведеного дослідження ми пропонуємо такі ідеї щодо реформування навчального процесу проаналізованих ЗВО в Україні:

- збільшення кількості годин, відведених на самостійну роботу;
- приділення більшої уваги загальній кількості годин циклу професійної підготовки;
- удосконалення практичної підготовки вчителя початкової школи;
- підсилення навчального процесу усіх ЗВО диференціацією та інтеграцією змісту фахової підготовки фахівця;
- удосконалення змісту в усіх університетах України додаткових спеціалізацій.

Висновки

При опануванні майбутніми вчителями початкової школи освітньо-професійною програмою «Початкова освіта» підготовка вчителя початкової школи та надання їм професійної кваліфікації «Вчитель початкової школи» з відповідною спеціалізацією згідно з навчальними планами Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, Бердянського державного педагогічного університету, Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького відбувається за наступними циклами навчання: загальної підготовки; професійної підготовки; практичної підготовки; додаткової спеціалізації.

Аналіз навчальних планів свідчить про різноманітний підхід закладів вищої освіти до визначення загальної кількості навчальних годин (кредитів) дисциплін за циклами навчання.

Урізноманітнення загального обсягу годин (кредитів), передбачених навчальними планами закладів вищої освіти України для самостійної роботи студентів при однаковому загальному обсязі годин (7200 год. – 240 кредитів), відбувається за рахунок кількості самостійної роботи майбутніх учителів, передбаченої на цикли навчальних дисциплін, які визначені навчальними планами.

4. Болюбаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти / Я.Я. Болюбаш. – К.: Компас, 1997. – 64 с.
5. Галузинський В.М., Євтух М. Б. Основи педагогіки та психології вищої школи України / В.М. Галузинський, М. Б. Євтух. – К.: ННТЛ, 1995. – 168 с.
6. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / А.І. Кузьмінський. – К.: Знання, 2005. – 486 с.
7. Кузьмінський А.І., Омеляненко В. Л. Педагогіка: Підручник / А.І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – 3-тє вид., випр. – К.: Знання-Прес, 2008. – 447 с.

REFERENCES

1. Khoma, O. (2011). Praktychno-profesiina pidhotovka maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv v umovakh universytetu [Professional practical training of future primary school teachers]. *Pochatkova shkola – Primary school*, 8, 37-39 [in Ukrainian].
2. Olefirenko, N. V. (2013). Modernizatsiia pidhotovky suchasnoho vchytelia pochatkovoï shkoly v umovakh informatyzatsii osvity [Modern primary school teachers training modernization in terms of education informatization]. *Naukovi zapysky – Scientific notes*, 3, 144-148 [in Ukrainian].
3. Aleksiuk, A. M. (1998). *Pedahohika vyshchoi shkoly Ukrainy: Istorii. Teoriia [Pedagogy of higher education in Ukraine: history and theory]*. Kyiv: Lybid [in Ukrainian].
4. Boliubash, Ya.Ia. (1997). *Orhanizatsiia navchalnoho protsesu u vyshchykh zakladakh osvity [Educational process organization in higher educational institutions]*. Kyiv: Kompas [in Ukrainian].
5. Haluzynskyi, V.M., Yevtukh, M. B. (1995). *Osnovy pedahohiky ta psykholohii vyshchoi shkoly Ukrainy [Foundations of pedagogy and psychology of higher education in Ukraine]*. Kyiv: NNTL [in Ukrainian].
6. Kuzminskyi, A.I. (2005). *Pedahohika vyshchoi shkoly: navch. posib. [Pedagogy of higher education: textbook]*. Kyiv: Znannia [in Ukrainian].
7. Kuzminskyi, A.I., Omelianenko, V. L. (2008). *Pedahohika: Pidruchnyk [Pedagogy: textbook]*. 3rd ed. rev. Kyiv: Znannia-Pres [in Ukrainian].

Tetiana Zorochkina,

*PhD (Candidate of Pedagogical Sciences), associate professor,
Department of Primary Education,
Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy,*

Liudmyla Vovkochyn,

*PhD (Candidate of Pedagogical Sciences), associate professor,
Department of Pedagogy and Psychology,
Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy,
81, Shevchenka Str., Cherkasy, Ukraine,*

Liudmyla Balika,

*PhD (Candidate of Pedagogical Sciences), senior lecturer,
Department of Theory and Methods of Education,
Rivne State Humanitarian University,
31, Plastova Str., Rivne, Ukraine*

CONTENT OF PRIMARY TEACHERS TRAINING IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF UKRAINE

The paper aims to reveal the content of the professional training of primary school teachers at universities of Ukraine. During the study, the curricula of different institutions of higher education of Ukraine were analyzed, which provide training for elementary school teachers: Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy (Branch of knowledge - 01 Education / Pedagogy, specialty - 013 Primary education, Forms of education - full time, educational degree - Bachelor, term of study - 4 years, academic qualification - Bachelor of education, professional qualification – primary school teacher; Specializations - psychologist in educational institutions, choreographer, primary school Foreign Language teacher, speech therapist); Berdyansk State Pedagogical University (specialization - English teacher, Computer Science teacher, Fine Arts teacher, practical psychologist), Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University (specializations: psychologist, Computer Science teacher, preschool teacher, teacher of the English language and literature), Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University (additional specialty: pre-school education), Lesya Ukrainka Eastern European National University (specialization: elementary education). The mastering of the program “Primary Education” with further provision of “Primary School Teacher” professional qualification with the corresponding specialization according to the curricula of the examined universities is carried out according to the following courses: general training; professional training; practical training; additional specialization. The analysis of curricula reflects the diverse approach of institutions of higher education to the definition of the total number of study hours (credits) of disciplines in terms of training. The diversification of the total hours (credits) provided by the curricula of higher education institutions of Ukraine for students’ self-study in case of equal number of hours (7200 hours - 240 credits) is due to the increase of the self-study scope, envisaged in educational disciplines, which are defined by the curricula. According to the research outcomes, it is suggested to implement the following reforms in primary school teacher training program at Ukrainian universities: increase of the number of hours for self-study, paying special attention to the practical aspect of training, improvement of internship programs, advancement of the content of additional specializations.

Keywords: teacher training, elementary school, education, institutions of higher education.

Submitted on January, 25, 2018